

פתרון הבחינה בעברית: הבנה, הבעה ולשון- שאלון א'

יחידת לימוד אחת- חורף 2012

שאלון: 011107 , 210

מוגש על-ידי: ישראלה דויד, רחל נעים

מורות ללשון ברשת בתי הספר של יואל גבע

פרק א'- הבנה והבעה

בפרק זה על הנבחן לענות על כל השאלות 1-6

שאלה מספר 1

השאיפה להפוך את השפה העברית לשפה העיקרית נבעה מטעמים אידיאולוגיים ומטעמי נוחות. בשנות ה-50-60 של מדינת ישראל שלטה מדיניות, שמטרתה הייתה ליצור עם אחד הדובר באותה לשון, ויש לו תרבות אחת- מדיניות של כור היתוך. כמו-כן הפיכת השפה העברית לשפה משותפת הייתה צעד נוח לצורך תקשורת ותפקוד.

שאלה מספר 2

סעיף א'

השפות הוצגו במאמר לפי מספר דוברי השפה בסדר יורד.

סעיף ב'

אמהרית	אנגלית	רוסית	ערבית	עברית	השפה התבחין (קריטריון)/
40,000		מיליון	מיליון ו-400	כ-6 מיליון	מספר הדוברים
מדוברת בפי בני הקהילה האתיופית	שפה זרה ראשית	חלק מההודעות הרשמיות משנות ה-90	שפה רשמית שנייה	השפה הרשמית והנפוצה ביותר בישראל	המעמד של השפה כיום
היבחנות במקצועות שונים ובמבחנים פסיכומטריים	מקצוע חובה מכתות ג'-ד'	היבחנות במקצועות שונים ובמבחנים פסיכומטריים	יש מערכת חינוך ממלכתית	רוב הלימודים במערכת החינוך מתנהלים בעברית	מקומה של השפה במערכת החינוך
יש ערוץ ישראלי אתיופי ושעות שידור אחדות בקול ישראל		יש ערוצי שידור ברוסית	יש ערוצי שידור ממלכתיים וציבוריים	משמשת את ערוצי השידור הממלכתיים והציבוריים	השימוש בשפה בערוצי השידור

סעיף ג'

המידע בטבלה ממוקד ומרוכז. ארגון חזותי זה מקל על ההתמצאות ועל ההשוואה בין השפות.

שאלה מספר 3

סעיף א'

בשנים הראשונות לקום המדינה יחסה של מדינת ישראל לשפות העולם היה יחס מבטל. העולים נדרשו להתנתק ממסורות העבר שלהם, משפת מוצאם ולאמץ את השפה העברית כך שתהיה שפה משותפת לכל הקהילות הלשוניות בישראל. לדוגמה- לא ניתנו לעולים החדשים שירותים בלשונות המוצא שלהם ונדרש מהם לפנות אל מוסדות המדינה בעברית.

לעומת זאת, כיום היחס הינו מסביר פנים. שירותים שונים בלשונות מוצאם עומדים לרשות העולים- במשרד הקליטה הם זוכים לשירות ברוסית ובאמהרית וכן פקידים שמשרתים עולים דוברי רוסית קיבלו שיעורים ברוסית.

סעיף ב'

כל תשובה תתקבל ובתנאי שתהיה מנומקת היטב.

שאלה מספר 4

בתקופת שלטון המנדט הבריטי האנגלית הייתה אחת משלוש השפות הרשמיות בישראל, והנוסח המחייב בפרסום הודעה או מסמך רשמיים היה הנוסח האנגלי. לעומת זאת, כיום היא עדיין מוגדרת כשפה רשמית, אך למעשה היא נתפסת כשפה זרה- עיקר השימוש בה הוא לצורכי תקשורת בינלאומית או לצורכי סחר חוץ.

שאלה מספר 5

בשלט מופיעים פרטים בשלוש השפות הרשמיות בישראל: עברית, ערבית ואנגלית. העברית היא השפה הרשמית העיקרית ולכן היא מופיעה ראשונה בשלט, אחריה ערבית שהיא השפה הרשמית השנייה ולבסוף האנגלית שמעמדה אינו ברור והיא משמשת לשלטי הכוונה.

פרק ב' - אוצר מילים והמשמעים; שם המספר

בפרק זה על הנבחן לענות על כל השאלות 7-12

שאלה מספר 7

סעיף א'

"מְדִינָה"

הגדרה קלסית: הגדרה מס' (1): ארץ אשר תושביה נתונים לשלטון מרכזי, מחוקק ועצמאי.
הגדרה על דרך הנרדפות: הגדרה מס' (3): מחוז, גליל, נפה, פלך או הגדרה מס' (4): עיר, כרך.

סעיף ב'

"מְדִינָה"

ציין אילו מן המשמעויות אינן רווחות בעברית בימינו-
הגדרה מס' (3): מחוז, גליל, נפה, פלך, הגדרה מס' (4): עיר, כרך

סעיף ג'

- "מְדִינָה" שם עצם
- "מְדִינָי" שם תואר

- מדינה- מציון המין- נקבה ניתן להסיק שמדובר בשם עצם; מדיני- האות תי' בתחילת הערך הינה קיצור של המילה תואר השם.

סעיף ד'

- מְדִינָה
- אבן שושן הוא מילון בעל גישה דיאכרונית, כלומר מציג את הערך על-פי תקופות. כאשר אין ציון התקופה באות משמאל לערך, אנו יודעים שמדובר בתקופת לשון המקרא. בערך "מדיני"- האות ב' משמאל לערך- לציון תקופת ימי הביניים.

שאלה מספר 8

השינוי שחל הוא העברה מתחום אחד מוחשי לאחר מופשט מתחום הכלים/מכשירים לתחום- חברה/תרבות, כלומר לפנינו מטפורה.

שאלה מספר 9

סעיף א'

"בדרך כלל לא ניתנו לעולים החדשים שירותים בלשונות המוצא שלהם".
משמעות הצירוף "לשון מוצא" במשפט הנתון:
(2) לשון שדוברה בארץ שממנה באים העולים.

סעיף ב'

"עם כינון שלטון המנדט הבריטי בשנות העשרים הוכרזו בישראל שלוש שפות רשמיות".
משמעות המילה "כינון" במשפט הנתון:
(4) ייסוד

שאלה מספר 10

א. איסור-הִתַּר	סוג היחס: ניגודיות
ב. מגוון-אחיד	סוג היחס: ניגודיות
ג. אזהרה-התראה	סוג היחס: נרדפות
ד. אמצעי תקשורת-רדיו	סוג היחס: היכללות

שאלה מספר 11

מס, אידיאולוגיה, שפה, אחריות, אימה, שאלה, תפקיד, תקציב, שאיפה

שם המספר

שאלה מספר 12

סעיף א'

(1) המאמר אוחרזר ברביעי/ בארבעה בספטמבר אלפיים ואחת-עשרה / אלפיים ואחד-עשר.

(2) בשלט כתוב כי ביום ו', החל מן השעה שְמוֹנָה / שְמוֹנָה בבוקר עד השעה אַחַת / אָחַד בצהריים החנייה בתשלום.

סעיף ב'

שפת הסימנים הישראלית היא שפתם של 10,000 עשרת אלפים חירשים בארץ.

פרק ג' - תחביר ומערכת הצורות

בפרק זה על הנבחן לענות על ארבע שאלות 13-16

תחביר

שאלה מספר 13

- א** המדיניות הלשונית של מדינת ישראל אינה מוגדרת בחוק אחד, והיא מורכבת יחסית. **משפט מאוחד.**
- ב** **נושא** בעקבות גלי העלייה מסוף שנות השמונים השתנתה לחלוטין מדיניות הממשלה כלפי השימוש בשפות העולים. **משפט פשוט.**
- א** **מושא** פקידים המשרתים עולים חדשים מברית- המועצות מקבלים שיעורים ברוסית. **משפט מורכב.**

שאלה מספר 14

- I. המנהיגים סברו כי מיזוג העולים ב"כור היתוך" חברתי יוביל ליצירת חברה מלוכדת.
- II. מדיניות זו עוררה מחאות נמרצות מצד עולים חדשים שהתנגדו לרעיון זה.

סעיף א'

- (1) שני המשפטים הם משפטים מורכבים. **נכון.**
- (2) באחד המשפטים יש פסוקית המתפקדת כמשלים שם. **נכון.**
- (3) התפקיד התחבירי של הצירוף "מיזוג העולים" במשפט I זהה לתפקיד התחבירי של המילה "מחאות" במשפט II. **לא נכון.**

סעיף ב'

(1)

- (1) כור היתוך חברתי.
- (2) יצירת חברה מלוכדת.

(2)

כור ההיתוך החברתי; יצירת החברה המלוכדת.

שאלה מספר 15

סעיף א'

שפתם של הישראלים החירשים מכונה שס"י, והיא מוּפְּרֶת לצורכי תקשורת עם רשויות המדינה.

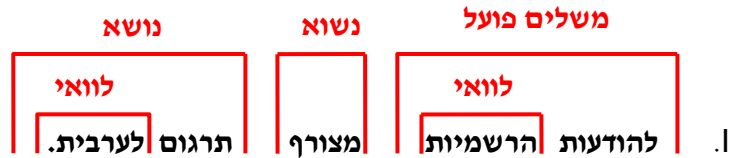
- (1) משפט איחוי.
- (2) שפתם; היא.
- (3) מכונה; מוכרת.
- (4) של הישראלים, החירשים, תקשורת, עם רשויות, המדינה.

סעיף ב'

- זוג 1: - נעשה מאמץ להקנות לעולים החדשים את השפה העברית.
- העמידו לרשות העולים שירותים שונים בשפות ארץ מוצאם.
- מילת קישור: **למרות זאת** היחס הלוגי: **ויתור**
- זוג 2: - המדיניות של הממשלה כלפי העולים השתנתה.
- העולים יכולים להיבחן בלשנות מוצאם.
- מילת קישור: **לכן** היחס הלוגי: **סיבה ותוצאה**

שאלה מספר 16

סעיף א'

מערכת הצורות

שאלה מספר 17

סעיף א'

שם הפועל	השורש	הבניין	שם פעולה מאותו השורש ומאותו הבניין
ליצור	י.צ.ר.	קל	יצירה
לממש	מ.מ.ש.	פיעל	מימוש
למזג	מ.ז.ג.	פיעל	מיזוג
לאמץ	א.מ.צ.	פיעל	אימוץ
להתנתק	נ.ת.ק.	התפעל	התנתקות

סעיף ב'

"מערכת החינוך הממלכתית פולֶטת בתי ספר המלמדים בעברית ובתי ספר המלמדים בערבית".

(1) תְּכַלֵּל

שאלה מספר 18

סעיף א'

משמעות הפועל: פעיל או סביל	הבניין	הפעלים
סביל	נפעל	היא נִלְמְדָת כמקצוע חובה
סביל	הופעל	שפת החירשים מְכַרְת לצורכי תקשורת עם רשויות המדינה
סביל	נפעל	עד אז לא נִתְּנו לעולים שירותים בלשונות המוצא שלהם
פעיל	פיעל	יש כמה חוקים הַמְחַיְבִים את השימוש בה
פעיל	הפעיל	יש כמה חוקים הַמְתִּירִים את השימוש בה
סביל	פועל	טרם בִּטְלָה בחוק הזכות לעתור באנגלית

סעיף ב'

- (1) נלמדת- למד ; מפרת-הפיר ; נתנו-נתן ; בטלה- ביטל.
 (2) מחיבים-חיב ; מתירים-התיר.

שאלה מספר 19

סעיף א'

צורן נטייה	צורן גזירה
פסיקות	עברית
מסמכים	תקנון

סעיף ב'

- (1) מסמכים- צורת ריבוי של מסמך.
 פסיקות- צורת ריבוי של פסיקה.
 (2) עברית- בסיס- עברי+צורן סופי- Xית.
 תקנון- בסיס- תקנה+ צורן סופי Xון.

סעיף ג'

מדינה- צורן גזירה

נימוק: הערך מדינה מציין שם תואר ← בסיס- מדינה+ צורן גזירה X.י.

שאלה מספר 20

סעיף א'

שאלה מלעז	בסיס וצורן	שורש ומשקל
דיפלומט	ילידי	הרכב
מיליון	איכות	מערכת
		מבחן
		פקיד
		תקשורת

סעיף ב'

(1) ילידי, איכות.

(2) מדינאי / מדינאי

נימוק: צורן סופי Xאי לציון בעל מקצוע/תפקיד.

סעיף ג'

המילה שס"י נוצרה מראשי התיבות- "שפת הסימנים הישראלית".